

Тыва дылга ажык кичээл

4 «а»класстың өөреникчилери

Башкы: Салчак Анжела Дуун-ооловна

Ак-Довурактың дугаары 4 ортумак школазы

Амыр-менди, солчуулуңар!

- Амыр-амыр, башкыларым!

Амыр-амыр, эжим-өөрүм!

Алдын хунум унуп келди,

Аалчылар моорлап келди!

Ажык кичээливис — тыва дылды

Шалып-дурген эрттирээлиңер!

Чугаа кезээн тывыңар!

● **-Кылдыныглар турбас болза**

Кым-даа, чүү-даа кылый албас

...

эвес болза,

Кылаң, чараш чугаа турбас!

Чугаа кезээн тывыңар!

- -Кылдыныглар турбас болза

Кым-даа, чүү-даа кылый албас

Кылыг сөзү эвес болза,

Кылаң, чараш чугаа турбас!

Шүлүктээн бодалга

«Өггө ажыл»

Бир кижиге тараа соктаан.

Бир кижиге өг ишти ширбээн.

Бир кижиге сүт тырткан.

Бир кижиге суглаан.

Бир кижиге хой кадарган.

Бир кижиге бызаа кадарган.

Бир кижиге алгы эттээн.

Шүлүктээн бодалга «Өггө ажыл»

Бир кижиге тараа соктаан

Бир кижиге өг ишти ширбээн

Бир кижиге сүт тырткан

Бир кижиге суглаан

Бир кижиге хой кадарган

Бир кижиге бызаа кадарган

Бир кижиге алгы эттээн.

Кичээлде сорулгавысты салылыңар.

- Чүү чүвеге өөренип алыр бис?
- Кылыг сөзүнүң эркен үезинде сөстөрни шүлүкте домактардан ылгап;
- оларны чугаавыска ажыглап;
- арыннарга болгаш саннарга өскертип өөренир бис.

Онаалга хыналдазы

1. Мергежилге 346 а. 135
2. Чурук-биле ажыл.

Кыдырааш-биле ажыл

- *Январьның чээрби ийизи.*
  - *Класка ажыл.*
- *суггатчы*
- *суггарган*

Таблица-биле ажыл

Кылыг сөзүнүн амгы үези	Кылыг сөзүнүн эрткен үези
Чүнү кылып тур?	Чүнү кылган?

Таблица-биле ажыл

Кылыг сөзүнүн

амгы уези

Чүнү кылып тур?

ширбип тур

аштап тур

чугайлап тур

эдип тур

Кылыг сөзүнүн

эрткен үези

Чүнү кылган?

ширбээн

аштаан

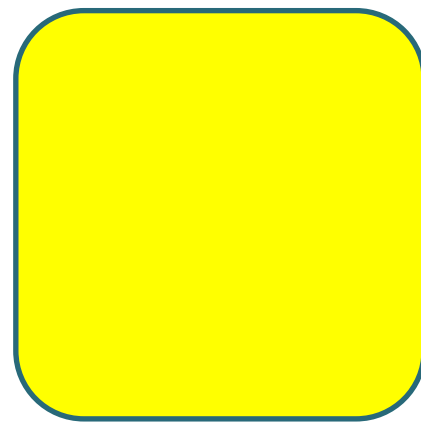
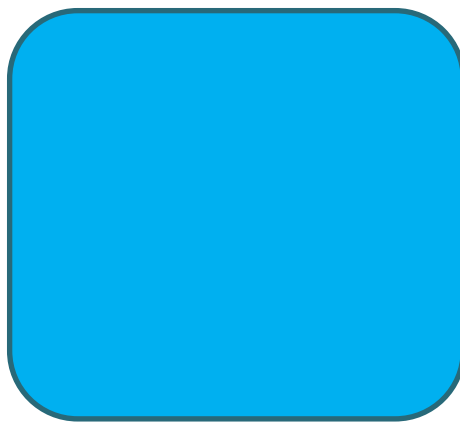
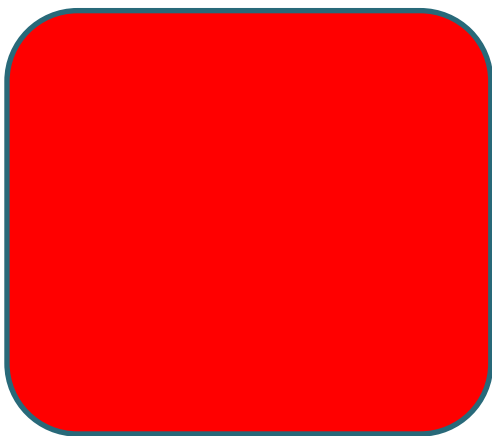
чугайлаан

эткен

Дыштанылга минутазы

Авам, ачам шагда
Ажылынче чорупкан.
А мен чааскаан арткаш,
Айланып кириптим.
Арным-бажым, холум
Арыг кылдыр чуггаш,
Ширбиижимни туткаш
Ширбиттинип кириптим.
Авам, ачам келгеш,
Аажок мени мактаар.
Кежээ уруум дигеш,
Кежегемни суйбаар.

Эжеш ажыл

Тест-биле ажыл.

- **1. Кылыг сөзү деп чул?**
- а) кандыг? чүлүг? деп айтырыгларга харыылаттыннар чүвелерниң өң-чүзүнүн көргүзөр чугаа кезээ.
- б) кым? чүү? деп айтырыгларга харыылаттыннар чүвелерниң адын илередир чугаа кезээ.
- в) канчап тур? канчанган? канчаар? деп айтырыгларга харыылаттыннар чүвелерниң кылдыныын илередир чугаа кезээ.
- **2. Кылыг сөзү домакка кандыг кежигүн болурул?**
- г) кол сөс
- ж) сөглөкчи
- д) ийиги черге кежигүнү
- **3. Шын харыыны тыпкаш, демдеглээр.**
- е) Кылыг сөзү чүгле үелерге өскерлир.
- ё) Кылыг сөзү чүгле падежтерге өскерлир.
- ы) Кылыг сөзү чүгле үелерге , арыннарга, санга өскерлир.

● **4.Эрткен үениң айтырыгларын тывар.**

● к) канчап тур? чүнү кылып тур?

● и) канчаар? чүнү кылыр?

● л) канчанган? канчалды?

● **5. Эрткен үениң кылыг сөзүн тывар.**

● г) чураан   й) ширбиир

● м) халып олур   ы)санадым

● **6. Эрткен үениң үшкү арында, хөйнүн санында кылыг сөзүн тывар.**

● н) чаржып тур   о) дааранып олур

● р) ажылдадылар   п)өөренир

Шын харыызы:

Ажылгыр

VII . Кичээлдин түңнели.

Рефлексия

- Чүнү билип алдынар?
- -Салган сорулгавыс күүсеттинген бе?
- -Чүү берге болду?
- -Чүү солун болду?
- -Кичээлдин темазын билип алган мен деп бодап тур сен бе?

Бот - үнелел

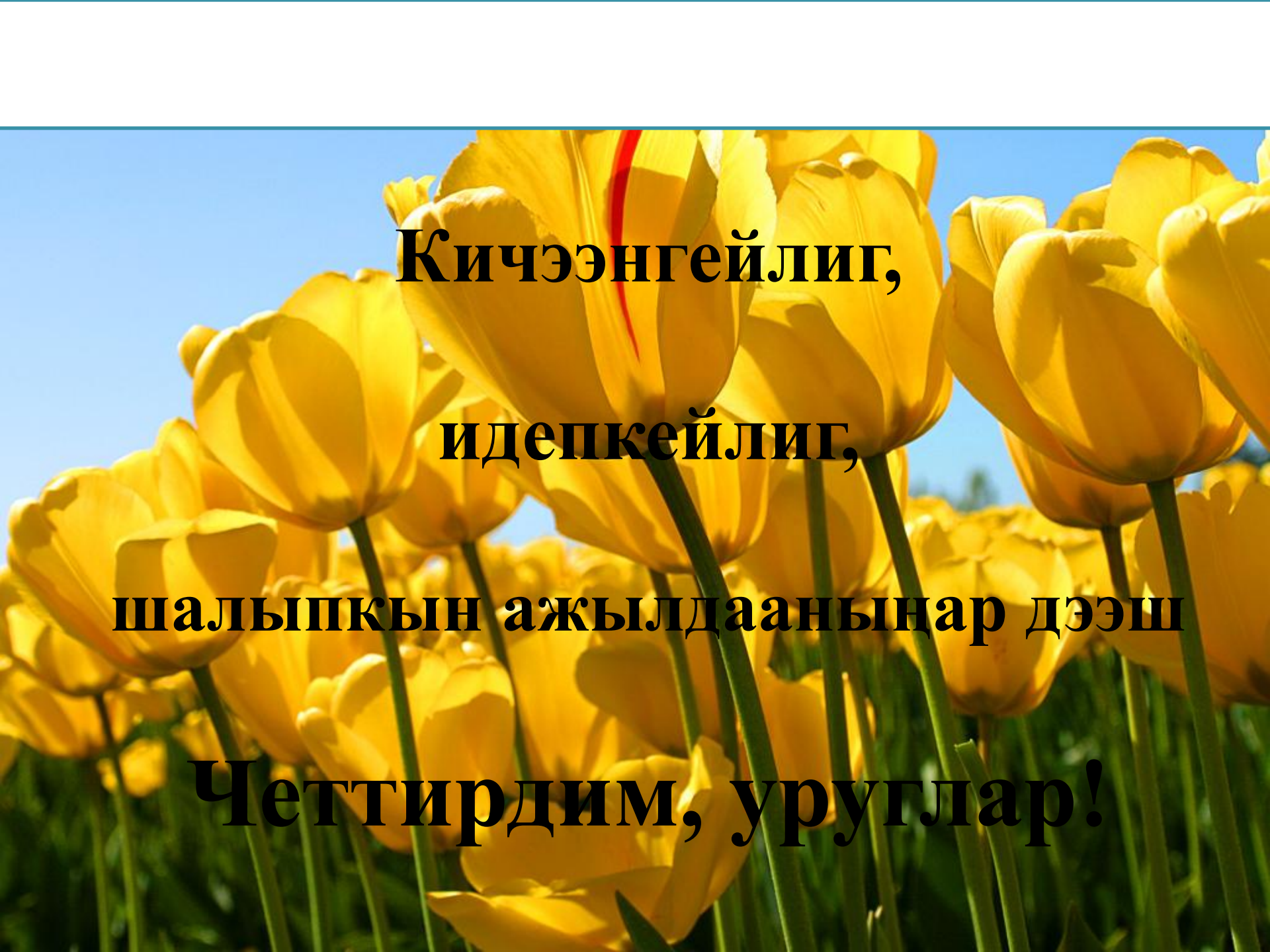
«?»- Чүү-даа билбедим.

« . »-Билип алдым

«!»-Ийе. Оон-даа хөйнү
билип алыксап тур мен.

Онаалга

- Онаалганы шилип алгаш кылыр силер.
- 1.Мергежилге348 а 135.
- 2.Номчулга номундан эрткен үеде турар кылыг сөстөрлиг 4 домактардан ушта бижип алгаш, долу синтаксистиг сайгарылгадан кылыр.

Кичээнгейлиг,

идешкейлиг,

шалыпкын ажылдааныңар дээш

Четтирдим, уруглар!